

UKÁŽKA 1

TRHOVÝ MECHANIZMUS – KONKURENCIA

Reálnym stavom fungovania trhovej súťaže je nedokonalá konkurencia, ktorá už zahrňuje monopolné prvky. Môže existovať v troch podobách:

1. Monopolistická konkurencia (tzv. diferenciacia produktu) sa vyskytuje na trhu určitého tovaru, ktorý vyrábajú viacerí výrobcovia. Tento tovar je však diferencovaný, to znamená, že ten istý tovar od rôznych výrobcov sa odlišuje obalom, farbou, dizajnom (napríklad mydlá). Firmy sa prostredníctvom cenovej i necenovej konkurencie usilujú získať čo najviac zákazníkov.
2. Oligopol je typ nedokonalej konkurencie, keď malý počet veľkých konkurujúcich si firiem disponuje takou ekonomickou silou, že čiastočne obmedzuje vstup ďalších firiem na trh daného odvetvia. Oligopolistická štruktúra ekonomiky obmedzuje súťaž, pretože ceny sú tu spravidla vyššie ako cena ekonomickej rovnováhy.
3. Monopol – úplný (absolútny) monopol – vyjadruje takú situáciu na trhu, keď existuje len jeden výrobca určitého tovaru, ktorý nemá žiadnu konkurenciu a na základe toho môže určovať monopolne vysoké ceny. Takýto výrobca nie je motivovaný znižovať výrobné náklady ani efektívne využívať potrebné vzácne výrobné faktory.

Monopol v ekonomike je nezdravý jav, a preto štát prijíma protimonopolné opatrenia, aby na trhu zabezpečil konkurenciu. Zriaďuje aj vládne orgány, ktoré majú kontrolovať dodržiavanie hospodárskej súťaže. U nás túto úlohu plní Slovenský protimonopolný úrad.

01

Doplňte na základe textu vhodné slovné spojenie.

Reálnym stavom fungovania trhovej súťaže je _____ , ktorá už obsahuje monopolné prvky.

02

Napíšte číslo, ktoré vyjadruje počet možností, v ktorých môže existovať nedokonalá konkurencia trhovej súťaže.

03

Rozhodnite, či je nasledujúca veta pravdivá. Svoju odpoveď podčiarknite.

V monopolistickej konkurencii sa môže na trhu vyskytnúť rovnaký tovar od rôznych výrobcov, ale diferencovaný obalom, farbou alebo dizajnom.

ÁNO – NIE

04

Vyberte pojmy, ktoré možno doplniť do vety tak, aby veta bola pravdivá.

V nedokonalej konkurencii sa v rámci diferenciacie produktu firmy pokúšajú získať čo najviac zákazníkov prostredníctvom _____ i _____ konkurencie.

- A) ekonomickej, neekonomickej
- B) vzácnej, bežnej
- C) cenovej, necenovej
- D) oligopolistickej, monopolistickej

05

Čo z textu nevyplýva?

- A) Monopol znamená, že na trhu pôsobí len jeden výrobca určitého tovaru, ktorý nemá žiadnu konkurenciu, a preto výrobca môže určovať monopolne vysoké ceny a zároveň nemá motiváciu znižovať náklady na výrobu ani efektívne využívať výrobné faktory.
- B) Monopol v hospodárstve nie je zdravý jav, a preto štát prijíma protimonopolné opatrenia, aby bola na trhu konkurencia. Zriaďuje aj orgány, ktoré vykonávajú kontrolu dodržiavania ekonomickej súťaže.
- C) Monopolistická konkurencia vzniká na trhu určitého tovaru, ktorý vyrábajú viacerí producenti. Tento tovar je však diferencovaný, to znamená, že ten istý tovar od rôznych producentov sa líši napr. dizajnom, obalom, farbou a pod.
- D) Oligopol je typ nedokonalej konkurencie, keď veľký počet malých konkurujúcich si podnikov má takú ekonomickú silu, že čiastočne obmedzia vstup iných podnikov na trh v danom odvetví.

06

Rozhodnite, či je nasledujúca veta pravdivá. Svoju odpoveď podčiarknite.

Oligopol prakticky obmedzuje súťaž z toho dôvodu, že ceny sú väčšinou vyššie ako cena ekonomickej rovnováhy.

ÁNO – NIE

07

Doplňte na základe textu vhodné slová spojenie.

Monopol sa tiež nazýva _____ alebo _____ monopol.

08

Rozhodnite, či je nasledujúca veta pravdivá. Svoju odpoveď podčiarknite.

Monopol vyjadruje situáciu, keď je na trhu len jeden výrobca toho daného tovaru a nemá nijakú konkurenciu.

ÁNO – NIE

09

Štát prijíma protimonopolné opatrenia z dôvodu:

- A) potreby cenovej a necenovej centralizácie ekonomiky
- B) nutnosti obmedzovania súťaže malých firiem
- C) škodlivosti monopolu v národnom hospodárstve
- D) posilňovania a podpory nedokonalkej konkurencie

10

Doplňte na základe textu vhodné slová spojenie.

Kontrolovať dodržiavanie hospodárskej súťaže na Slovensku má za úlohu _____.

8 RIEŠENIE

01. nedokonalá konkurencia
02. 3
03. áno
04. cenovej i necenovej / c
05. d
06. áno
07. úplný, absolútny
08. áno
09. d
10. Slovenský protimonopolný úrad

POUŽITÉ ZDROJE:

ŠLOSÁR, R. et al. 2001. Základy ekonómie a ekonomiky. Bratislava: SPN, 2001.
s. 29. ISBN 80-08-03199-9.